

изпраща редъ писма и доклади за това, що е видѣлъ и изучилъ. Тѣзи доклади по-сетне сѣ излѣзли въ отдѣлна книга, сега вече голѣма библиографска рѣдкостъ, — подъ насловъ „Письма изъ Болгаріи“, издадена въ Москва въ 1833 г. Тѣзи *Писма*, бидейки адресувани до представители на руската интелигенция, сѣ били едни отъ проводниците на първи сѣдения за българитѣ между руското образовано общество и сѣ способствували, безъ съмнение, да се създаде блогопріятна атмосфера за обсъждане участи-та на българския народъ, толкова повече, че тѣ сѣ написани сѣ голѣмо съчувствие къмъ него. „Писмата“ на Теплякова станали известни и на имп. Николая I, който наградилъ за тѣхъ автора имъ. Николай Никифоровичъ *Мурзакевичъ* (1806—1883) е сѣщо единъ отъ тѣзи руски учени, които рано се заинтересували за съдбата на българския народъ. Той често пѣтувалъ изъ Новоросійския край, за да събира разни архивни материяли и при тия пѣтувания влизалъ въ сношения съ българскитѣ колонисти и се запознава съ онова, което правятъ българитѣ за своето духовно възраждане. Резултатъ отъ това е статията му—„Нынѣшнее состояніе просвѣщенія у болгаръ“. Тази статия, напечатана въ „Журналъ Мин. Нар. Просв.“ въ сѣщата 1838 г. (априлъ), въ която се появява и Венелиновата работа „О зародышѣ новоболгарской литературы“, е единъ отъ първитѣ научни трудове по историята на българското възраждане. Тя съдържа прегледъ на факти, които доказватъ, че „българската писменность върви съ бѣзи крачки къмъ своето развитие“... „Ние трѣбва да съдействуваме за разпространение на образованието и просвѣтата у съседния и едноплемененъ намъ български народъ“ — тъй завършва одескиятъ ученъ изследвачъ своя трудъ за българитѣ — почти преди 100 години. Мурзакевичъ дълго време е билъ притежател на *Жеравненския* преписъ отъ Паисиевата история, преминалъ у него отъ Априлова. Това е именно ръкописътъ, който В. Ив. Григоровичъ виждалъ у него въ 1844 г., бидейки въ Одеса на пътъ за Европ. Турция („Досталъ у Мурзакевича—рукоп. ист. болгарскихъ царей и святыхъ, писанную послѣ второй половины XVIII ст.“ Вж. Ив. Шишмановъ, „Студии изъ областта на Бѣлг. възраждане. В. И Григоровичъ и неговото пѣтешествие въ Европ. Турция“ и пр. Сб. БАН. София, 2916, стр. 91—92). И Раковски е виждалъ у Мурзакевича *Жеравн.* преписъ на Паисиевата история и се е вадилъ отъ него кѣсоветѣ, съобщени въ „Нѣколко рѣчи о Асѣню първому“.

И двамата видни историци на Българското възраждане и дръ Ив. Д. Шишмановъ, и М. Г. Попруженко, виждатъ въ ди-